

Секція: Технічні науки.

Михалко О.Г.

ст. викладач кафедри

технології виробництва продукції тваринництва

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КАТАСТРОФ

Існуючий в даний час рівень природно-техногенної безпеки України в значній мірі обумовлюється надмірними техногенними навантаженнями на природне середовище.

Проблема майбутнього завжди хвилювала людство, а сьогодні вона більш ніж актуальна. В ході своєї господарської діяльності людство змінює світ і середовище свого існування. Сьогодні ця проблема приймає глобальний характер. Виникло поняття - екологія - наука про збереження цілісності природного середовища перед лицем загрози з боку сучасної індустрії і технологій.

Закон України № 1264-ХІІ від 25 червня 1991 року "Про охорону навколишнього природного середовища» визначає екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів [2].

Катастрофа - подія, що виникла в результаті природної або техногенної надзвичайної ситуації, що спричинило за собою загибель людей або будь-які

трагічні наслідки. Надзвичайна ситуація - це порушення нормальних умов життя і діяльності людей, заподіяне аварією, катастрофою, стихійним лихом або іншою небезпечною дією, яке призвело або може призвести до загибелі людей або значних матеріальних втрат. Під нормою слід розуміти таке проходження процесів або явищ, до якого населення або промисловість у своїй тривалій життєдіяльності пристосувалася шляхом тривалих досліджень або спеціальних науково-технічних розробок [1]. Дані про надзвичайні ситуації в Україні стали реєструватися з 1992 р. Відсутність до цього класифікатора надзвичайних ситуацій не давала можливості належним чином визначати і аналізувати статистику аварій, катастроф, стихійних лих. Що стосується класифікації надзвичайних ситуацій, то це - система, згідно з якою всі ситуації діляться на класи і підкласи залежно від характеру їх виникнення. За масштабами можливих наслідків надзвичайні ситуації класифікуються за рівнями: державний, регіональний, місцевий (міський), об'єктовий (підприємство).

За характером виникнення надзвичайні ситуації діляться на техногенні, природні (екологічні), соціально-політичні, військові [1].

Екологічна катастрофа - забруднення навколишнього середовища - це процес негативних видозміни навколишнього середовища - повітря, води, ґрунту шляхом інтоксикації речовинами, які загрожують життю живих організмів.

Існують різні види забруднень: біологічні, мікробіологічні, механічні, хімічні, фізичні (теплове, світлове, шумове, електромагнітне, радіоактивне), візуальні. Наслідки екологічних катастроф виражаються зміною стану суші, гідросфери, зміною стану і властивостей атмосфери, біосфери [1].

Цивільний захист являє собою єдину систему організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів, які здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами самоврядування, підпорядкованими їм силами і засобами на підприємствах, в установах незалежно від форм власності.

Цивільний захист - це система технічних, медико-біологічних, фінансово-економічних заходів, спрямованих на захист матеріальних і культурних цінностей, навколишнього середовища шляхом проведення оцінки рівня ризику на підставі моніторингу, експертиз, дослідження і прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення виникнення надзвичайної ситуації або пом'якшення її наслідків.

Кодексом Цивільного захисту України № 5403-VI від 2 жовтня 2012 року визначено завдання цивільного захисту:

- оповіщення та інформування населення;
 - спостереження і лабораторний контроль;
 - укриття в захисних спорудах;
 - здійснення заходів щодо евакуації населення;
 - інженерний захист території;
 - медичний захист та забезпечення епідемічного благополуччя в районах надзвичайних ситуацій;
 - психологічний захист;
 - біологічний захист;
 - екологічний захист;
 - радіаційна і хімічна захист;
 - захист населення від несприятливих побутових або нестандартних ситуацій.
- Кодексом визначена структура Єдиної державної системи цивільного захисту, яку складають центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та створені ними функціональні та територіальні підсистеми єдиної системи цивільного захисту.

За останні роки в Україні створена законодавча база, що дозволяє державі, об'єктам господарської діяльності в повній мірі здійснювати захист населення, території від аварій, катастроф техногенного, екологічного, природного характеру, а в разі виникнення надзвичайної ситуації - від небезпечних наслідків.

Законом України № 1908-111 від 13 липня 2000 року «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» визначено основні принципи, що регулюють правовий режим, це:

- пріоритет захисту здоров'я людини;
- дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- комплексність заходів, спрямованих на нормалізацію екологічної обстановки;
- забезпечення населення достовірною інформацією;
- відповідальність осіб, винних у надзвичайної екологічної ситуації [3].

Постановою Кабінету Міністрів України № 1198 від 03 серпня 1998 р прийнято «Положення про Єдину державну систему запобігання і реагування на НС техногенного та природного характеру в Україні». Згідно з вимогами цієї Постанови рішеннями виконавчих органів влади при виконках створені комісії з питань техногенно-екологічної безпеки.

Прикладом екологічної катастрофи можна вважати аварії суден в Азово-Чорноморському басейні в листопаді 2007 р В результаті тривалого шторму було потоплено 4 судна, загинуло 8 осіб, врятовано 43 людини, було викинуто в море 1,2 т нафтопродуктів, а на узбережжі Керченського півострова - суміш мазуту, водоростей, трави, черепашки. Мазут осів на дно моря і при сильному штормі, зафіксованому 15 квітня 2008 р був повторно викинутий на Керченське узбережжя і острів Тузла. Потрібні були значні економічні, матеріальні, трудові витрати, щоб очистити море і узбережжя. Через 2,5 року лабораторія охорони морських екосистем ПівденьНДРО зробила висновок, що пляжі Керченського узбережжя відкриті для купання та відпочинку.

Завдання служб цивільного захисту полягають в реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення безпеки та захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей та довкілля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період. З метою ефективного реалізації завдань цивільного захисту центральні та

місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підпорядковані їм сили і засоби, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, добровільні рятувальні формування здійснюють оповіщення та інформування, спостереження і лабораторний контроль, укриття в захисних спорудах, евакуацію, інженерний, медичний, психологічний, біологічний, екологічний, радіаційний і хімічний захист [4]. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що, планомірно виконуючи свої завдання на всіх рівнях, Державна служба України з надзвичайних ситуацій запобігає виникненню критичних екологічних ситуацій та катастроф або мінімізує їх наслідки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довідник з цивільної оборони. - К .: ЗАТ «Укртехногрупа», 2001. - 288 с.
2. Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 р «Про охорону навколишнього природного середовища».
3. Закон України № 1908 ІІІ від 13.07.2000 р «Про зону надзвичайної екологічної ситуації».
4. Кодекс Цивільного захисту України за № 5403- VI від 02.10.2012 р
5. Мельник А. Ю., Чернишов А. С. Розробка компенсації інформаційного забезпечення системи екологічної безпеки // Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції, м Севастополь, 2004. - С. 143.
6. Моїсеєва Н. А., Сороковікова В. І. Філософія: Короткий курс. - СПб., 2008. -С. 271